

Brancheforeningen Dansk Miljøteknologi

NOTAT 20. juni 2012

Forslag om etablering af pulje til håndtering af udfordringer fra landbrugets pesticidpunktkilder.

Pesticider er den forureningstype der lukker flest vandforsyningsboringer i Danmark og må derfor betragtes som den største trussel mod vores grundvand. To markant forskellige typer pesticidpåvirkninger truer grundvandet:

- Fladepåvirkninger med forholdsvis lave koncentrationer forårsaget af pesticidbehandlingen af dyrkningsarealer tæt på boringer og i områder, som er særligt sårbare.
- Punktkilder med forholdsvis høje koncentrationer dvs. typisk tidligere tiders vaskepladser, kemikalierum, blandings- og påfyldningspladser, oplagspladser og nedgravede pesticidrester.

Via vandforsyningsloven er der igennem de seneste mange år udarbejdet en række virkemidler, der skal beskytte grundvandet og indvindingerne mod fladepåvirkningerne, så fremtidige påvirkninger imødegås. Til disse virkemidler hører blandt andet større beskyttelseszoner og udpegningen af boringsnære beskyttelsesområder.

I forhold til punktkilderne har regionerne hjemmel i jordforureningsloven til at undersøge og afværge forurening fra gamle kilder. Men selv om det generelt er erkendt, at punktkilderne udgør et ikke ubetydeligt problem, er det kun meget få kilder, der er opsøgt og håndteret af regionerne. Dette skyldes blandt andet, at der, især hos de tidligere amter, har hersket tvivl om, at pesticidpunktkilder er omfattet af jordforureningsloven. Dermed er indsatsen håbløst bagud i forhold til den indsats, regionerne udfører overfor andre forureningstyper. En anden årsag til, at det går langsomt, er, at undersøgelser af pesticidforureninger er dyre, at der kun er få erfaringer med oprensninger af denne type forureninger, og at det potentielle antal punktkilder er meget højt – måske op til 50.000.

Herudover har regionerne, som nævnt i forvejen, en meget stor opgave med indsatsen overfor de industrielle forureninger. Det vil med den nuværende økonomiske ramme tage mange årtier, inden disse opgaver er løst. I 2013 udvides regionernes opgaver yderligere i det regionerne, modsat tidligere, fremover også skal inddrage hensynet til vand og naturområder i deres indsats.

Skal pesticidpunktkilderne fortsat håndteres indenfor regionernes ramme, vil flere vandværksboringer derfor lukke og måske endnu værre, indsatsen overfor fladepåvirkningen i sårbare områder vil være spildt, fordi punktkilderne ikke håndteres i tide.

I forhold til natur og vandområderne, hvor beskyttelsen fastlægges i vand- og naturplanerne, må pesticider og dermed pesticidpunktkilder også antages at være særligt kritiske. Derfor er regionernes begrænsede midler også her en stor udfordring.

Derfor anbefales det at finde alternativer til den nuværende økonomiske model, hvor opgaven skal håndteres indenfor regionens begrænsede økonomiske råderum.

Inspirationen kunne hentes fra Oliebranchens Miljøpulje (OM), der var en frivillig ordning, etableret i samarbejde mellem myndighederne og energi- og olieforum i 1992. Ordningens formål var at forestå undersøgelser og oprensning af de godt 9.400 grunde, hvorfra der tidligere har været solgt benzin. Dette mål var med afslutningen 2010 stort set nået. Midlerne til ordningen er tilvejebragt med et lille tillæg på brændstofprisen. Oliebranchens Miljøpuljes håndtering af en stor pulje af relativt ensartede forureninger gav både entreprenører, analyselaboratorier og rådgivere et stort incitament til at udvikle billige og effektive metoder og strategier, hvilket i sidste har givet mere værdi for pengene.

Miljøpulje til håndtering af pesticidpunktkilder

Finansieringen af en ordning til håndtering af pesticidpunktkilder kunne logisk set have sit afsæt i de eksisterende eller alternativt supplerende pesticidafgifter. Hermed forfølges princippet fra oliebranchen, hvor branchens forsatte salg bærer udgifterne.

Ud over selve indsatsen kan puljen være central i initiering og teknologiudviklingen af de værktøjer og redskaber, der er nødvendige for at opsøge kilder og håndteringen af dem. Herunder:

- Udvikling af billige og effektive analysemetoder
- Udvikling af undersøgelsesmetoder
- Udvikling af risikovurderingsværktøjer
- Udvikling af billige og effektive oprensningsteknikker

Organisatorisk var Oliebranchens Miljøpulje tilknyttet branchen. Myndighederne i form af de tidligere amter og nu regionerne fastsatte rammerne for den indsats, der er gennemført af puljen. Eksempelvis fastsatte de grænserne for, hvor meget der skulle renses op. Denne rolleopdeling kan antages at være en af årsagerne til puljens store succes. Derfor kan det i forbindelse med en miljøpulje til håndtering af pesticidpunktkilder overvejes om en lignende organisering skal forfølges, evt. med inddragelse af andre interessenter.

Prioriteringen af indsatsen overfor pesticidpunktkilder kan med fordel følge den planlægning, der allerede foregår i kommunerne via den kommunale indsatsplanlægning iht. vandforsyningsloven og vandplanerne. Dermed sikres det, at der skabes sammenhæng mellem de tiltag, der er iværksat overfor fladebelastningen og punktkilderne.

Vi mener, at etablering af en puljeordning på området vil være et rigtigt godt værktøj i de strategiovervejelser miljøstyrelsen i øjeblikket er i gang med på området.